№185 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍԻ

1912
ՔԱՌԱՍՈՒՆԱՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍԻ №185

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 բուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 բուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"

Խմբագրատան տէլէֆօն № 2—53.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—3 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տէլէֆօն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՇԱԿ
ՔԱՌԱՍՈՒՆԱՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ".
TIFLIS, Rédaktion du journal „MSHAK".

Յայտարարութիւնների համար պիտի վճարել I երեսի վրա իւրաքանչիւր տողատեղին (պակաս)—20 կ., IV երեսի վրա—10 կոպ.:

Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торгов. Дома Л. и Э. Метцль и К°, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Петербургում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Վիլնոյում՝ Большая, 38, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՏԱՐՎԱՑ ՎԵՐՋԸ 4 ՐՈՒԲԼԻ.

Սեպտեմբ. 1-ից մինչև հոկտ. 1-ը 85 կ. հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն եւ 40 կ. նամակատրոշմ. ՀԻՆ ՀԱՍՑԷՆ եւ 40 կ. չուղարկողների խնդիրները՝ հասցէն փոխելու վերաբերմամբ՝ ԿԸ ԹՈՂՆՎԷՆ ԱՆՀԵՏԻԱՆՔ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԻՍ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀՍՑՐԱՊԵՏԻ հրամանով Կենտրոնական Ուսումնարանական Յանձնաժողովը կազմում է հայոց եկեղեցական-ծխական դպրոցներում պաշտօնավարող և պաշտօնավարել ցանկացող ուսուցիչ-ուսուցչուհիների լիակատար ցուցակը. Հայրապետական Դիւանը սրանով հրաւիրում է այդ անձանց շուտով ուղարկել Էջմիածին, Նորին Ս. Օծութեան Դիւանի անունով իրանց ուսման (բարձրագոյն, միջնակարգ երկրամասայ պաշտօնավարութեան, ցեղի, երգեցողութեան, ձեռագործի) վկայականների վաւերացված պատճէնները.

Այդ վաւերացված պատճէններից, որոնք ընդմիշտ պահվելու են Հայրապետական Դիւանի գործերում և չեն վերադարձվելու, կը կազմվի հայ ուսուցիչ-ուսուցչուհիների ընդհանուր ցուցակը, որի մէջ մտած անձինք միայն իրաւունք կունենան պաշտօնի հրաւիրվել հայոց եկեղեցական-ծխական դպրոցներում.

Դիւանապետ՝ Բագրատ վարդապետ
(հ. կ.) առ. 607. 3—2

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՂ ՄԻՔ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԸ

ցանկանալով տարածել ժողովրդի մէջ մատչելի գներով հայ եւ օտար նշանաւոր զրողների կիսարձանները փոքրիկ դիրքով, նաև ժողովրդական տիպեր ու զուտ գեղարուեստական գործեր, առաջարկում է ձեռնհաս անձանց իրանց հանձնած կապիտալը այդ գործնական գործեր, առաջարկում է ձեռնհաս անձանց իրանց հանձնած կապիտալը այդ գործնական և շահաւէտ գործի վրա դնելու և միևնոյն ժամանակ յանձն առնելու զուտ վաճառականական մասը կառավարելու։ Բացատրութիւնների և պայմանների մասին դիմել անձամբ իրան՝ Մ. Միքայէլեանին։ Ստուդիան գտնվում է Ֆունիկուլէրի ստորին կայարանի հէնց կողքին, աջ թեւի վրա, սեփական տանը։ Ընդունելութիւնը երեկոյեան ժամը 4—7-ը։
(հ.) (առ.) 608. 2—2

По умѣреннымъ цѣнамъ
Новѣйшихъ изящныхъ рисунковъ
ПОЛНОМѢРНЫЕ
ОБОИ
ФАБР. СКЛАДЪ
МАНГИКІАНА
ПУШКИНСКАЯ №7.
(հ. կ.) 50—32 291.

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
Վերադառնալով ամարանոցից վերսկսեց հիւանդների ընդունելութիւնը։
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵՒԱՑՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔԻՍ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ
Ընունելութիւնը ամեն օր) 10—11 ժ. առ. (երեխաների)
) 5—7 ժ. երկ. (ընդհանուր)
Միքայէլեան փող., № 36. տէլէֆոն 388.
(հ.հ.կ.) առ. 606. 10—2

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԲԱՆՏ

Այս բանտում «փոքրահասակ ոճրագործները» հնարաւորութիւն ունեն դասնալու գիտակ անձնաւորութիւններ և պարտաճանաչ քաղաքացիներ. այստեղ ուղղվում են նրանց փչացած բարքերը, ընդունակ են դառնում մտաւոր և ֆիզիկական աշխատանքների և փոխանակ հասարակութեան վրա ծանրանալու՝ դառնում են նրա համար ազնիւ միջոցներով աշխատող բարեկիրթ և օգտակար անդամներ։

Երեխաների դատարանի դատաւորը կարող է լինել հեռատեսութեան, վարվելակերպի և երեխաների հոգեբանութիւնն ըմբռնողի լաւագոյն տիպար. օրէնքները կարող են լինել խիստ մեղմ, բայց դրանք բաւական չեն՝ հարկաւոր է որոշ ուղղութիւն, որի միջոցով կարելի լինի ամենափչացածներին իսկ դարձնել հասարակութեան համար օգտակար և պիտանի անհատներ, այլապէս երեխաների դատարանները ոչ մի արդիւնք չեն տայ։ Որոշ ուղղութիւն ունեցող դպրոցը նմանում է մի արդիւնաբերական գործարանի. ինչպէս որ այնտեղ հում նիւթերը յղկվում և բոլոր մարդկանց համար պիտանի առարկաներ են դառնում, այնպէս էլ այդ դպրոցներում ընդունվող, մարդկութեան համար արժէքը կորցրած տիպերից դատարակութեան միջոցով պատրաստվում են լաւագոյն քաղաքացիներ։ Ահա այս տիպի դպրոցներ Միացեալ-Պետութիւններում հետզհետէ աւելանում են, բայց դրանց մէջից իր կարգապահութեամբ և առաւելութիւններով աչքի է ընկնում Եաւա նահանգի դպրոցը, ուր ես առիթ ունեցայ անձամբ տեսնել ու քննել ամեն բան։

Այդ դպրոցն իսկապէս բանտ չը պիտի կոչվի. մարդիկ այստեղ խիստ կարեկցութեամբ են վերաբերվում տգիտութեան ճիրաններին մատնվածներին, և իրօք օգտակար գործեր գնահատող հասարակութիւնը այդ հաստատութեան անունը դրել է «արդիւնաբերող դպրոց», և շատ արդարացիօրէն։ Այս դպրոցը բոլորովին չէ նմանում բանտի. ոչ դրսից և ոչ էլ ներսից չը կան երկաթէ այն ծանր շղթանակներն ու ցանցերը, որոնցով սովորաբար ապահովված են լինում բանտերը։ Թէ աշխատանոցի, թէ ննջարանի և թէ դասարանների պատուհանները միանգամայն ազատ են. սահմանափակված է միայն մի փոքրիկ հողաբաժին, այն էլ գեղեցկութեան համար, որի դուռը փակ չէ և հսկող դռնապան էլ միանգամայն չը կայ։ Դուռը գիշեր-ցերեկ բաց է մնում. այդտեղ պատժարան և փորձարան գոյութիւն չունեն։

Երեխաներին իբրև պատիժ՝ երբէք չեն փակում սենեակներում, չեն զրկում հացից ու ջրից, ծայրայեղ դէպքերում միայն թեթև պատժի են արժանացնում, այն էլ տեսչի գրաւոր կարգադրութեամբ։

Դպրոցը պահում է 400—500 հոգի, որոնք լինում են 8—20 տարեկան, այնտեղ ընդունվում են առանց խորութեան սահմանների։ Ընդունվողները հասարակութեան բոլոր խաւերին են պատկանում, առանց դաւանանքի ու կարողութեան նկատառումների։

Այդ բոլորի հսկողութիւնը յանձնված է 52 մարդկանց։

Երբեմն երեխաները փորձում են փախչել, բայց շուտով էլի իրանց յօժար կամքով վերադառնում են, չը ցանկանալով նորից շարունակել իրանց թափառաշրջիկ կեանքը։ Այդպիսի դէպքերում մեծ գործ է կատարում հեռախօսը։ Ամբողջ Միացեալ-Պետութիւնների գիւղերն ու քաղաքները հեռախօսի թելերով են ցանցված. փախուստի դէպքերում անմիջապէս հաղորդում են շրջակայ ֆարմերներին, որոնք իսկոյն բռնում և յետ են ուղարկում փախչողին։

Փախչելուն արգիլը է հանդիսանում և նրանց տարան ու տարաղի զոյնը. ֆարմերները նրանց շատ լաւ են ճանաչում։

ԾԱՆՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

III

Մթերքների փոխադրութեան յաճախարգելք է հանդիսանում այն հանգամանքը, որ այդ մթերքները, լինելով շուտ փչացող նիւթեր, չեն կրծոտում դիմանալ տաքի ու ցրտի ազդեցութեան։

— Սառցրէք մթերքները և այն ժամանակ ապահովապէս տեղափոխեցէք նրանց հեռու վայրեր։

Այդպէս է հրահանգում տեխնիկայի վերջին ցուցումներից մէկը։

Եւ արդարև՝ եթէ մենք սառցնենք կամ բաւական ցրտացնենք տաւարի միսը, իւղը, ձկնեղէնը, մրգերը և զանազան ըմպելիքներ, մենք կարող ենք համարձակ կերպով նրանց փոխադրել հեռաւոր տեղերից դէպի կենտրոնական վաճառանոցները, և ուրեմն էժան գնով ձեռք բերած ապրանքը հասցնել մեծ վաճառանոցներին և այնտեղ իջեցնել մթերքների գները մի որոշ աստիճան։

Ներկայումս մշակվել են սառցնելու եղանակները բազմաթիւ կատարելագործութիւններով և հնարաւոր է դարձել փոխադրել մթերքները վերին աստիճան ապահով կերպով։ Աւստրալիայից, Արգենտինայից, Կանադայից ուտեստի մթերքները հասցվում են Լօնդօն, Պարիզ, Բերլին, Պետերբուրգ և այնտեղ սպառվում մի քանի շաբաթներ և նոյնիսկ ամիսներ անցնելուց յետոյ։

Նոյն եղանակով Սիբիրից ուղարկվում է իւղ դէպի Անգլիա և այնտեղ վաճառվում բոլորովին թարմ վիճակում։

Եւրոպական երկիրները մեծ ուշադրութիւն են նուիրել մթերքների այդ տեսակ փոխադրութեան և միլիոնաւոր պուդերով ուտեստի մթերքներ են բստանում իրանց շուկայում վաճառելու նպատակով։

Ռուսաստանը նոյնպէս գործադրում է մթերքների փոխադրութեան այդ եղանակը, բայց դեռ անկարող է հանդիսացել ընդարձակ կազմակերպութիւն տալ նրան։ Մինչդեռ Ռուսաստանը աւելի, քան մի ուրիշ երկիր, պահանջ ունի այդպիսի փոխադրութեան ձևերի, որովհետև Ռուսաստանը ունի հեռաւոր ծայրեր, որոնք արդիւնաբերական բազմազան պայմանների մէջ են և կարող էին մթերքների փոխադարձութեամբ մեծապէս օգտուէտ լինել մէկը միւսին։

Առաջիկայ սեպտեմբեր ամսին մի յատուկ խորհրդակցութիւն Մոսկվայում պէտք է քննութեան առնի փոխադրութեան այդ եղանակի բոլոր մանրամասնութիւնները և զարգի այն բոլոր միջոցները, որոնցով կարելի է մեծապէս զարկ տալ մթերքների փոխադրութեանը։

Ա. Քալանթար

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Սեփ. հեռագիր)

Մոսկվա, 21 օգոստոսի

Այստեղ տեղեկութիւն է ստացված, որ Վանի վիլայէթում հայերի ջարդ է տեղի ունեցել։ Սպանված է 54 հոգի։ Հրդեհված է 3 գիւղ։

Էմ. ք. Նազարեան

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

21 օգոստոսի

Կ. Պոլիս.—Ցուցիչ լուրեր են ստացված Բիւրգստանից։ Վանի վիլայէթում քիւրդերը շարունակ յարձակումներ են գործում հայ գիւղերի վրա։ Մի գիւղ հրդեհված է, ուրիշ երկուսի մէջ 14 հայեր են սպանված. բազմաթիւ վիրաւորներ կան. փախցրել են 8 կին։

Վելեսի մօտերքում երկաթուղագծի վրա գտնված է երկու ռումբ։

Բացվեց «Միութիւն և Առաջադիմութիւն» կոմիտէի պատգամաւորների համագումարը ընտրողական պայքար կազմակերպելու նպատակով։

Բէլգրադ.—Ժողովրդական ազատութեան կոմիտէը մինիստր-նախագահին ներկայացրեց օգոստոսի 19-ի միտինգի բանաձևը։ Երկրի բոլոր ծայրերից ստացված են բազմաթիւ շնորհաւորականներ միտինգի համար։

Թիւրքաց իշխանութիւնը բոլորովին փակել է Եավօրի սահմանը և կալանաւորեց Սէհնիցում Սերբիայի կողմից այնտեղ ուղարկված եավօրեան մաքսատան պաշտօնեային, որը եկել էր այնտեղ կոտորածի մասին քննութիւն կատարելու։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

21 օգոստոսի

Պետերբուրգ.—Բարձրագոյնս շնորհված են շքանշաններ՝ 50-ամեայ անարատ ծառայութեան համար Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վորոնցով-Դաշկովին և 40-ամեայ ծառայութեան համար Կովկասի Փոխարքայի զինուորական մասի օգնական գեներալ Շատիլովին՝ կրելու Գէորգիէվսկի ժապաւէնի վրա։

—

Պետերբուրգ.—Օդանաւային կայարանում պաշտօնապէս բացվեց օդանաւերի զինուորական մրցութիւնը։

—

Կոստրոմա.—Սօբօրնայա հրապարակի վրա հիմք դրվեց ի յիշատակ Բօմանովների Տան 300-ամեակի արձանի կառուցմանը նկարիչ Ադամսոնի նախագծի համաձայն։

—

Բուխարէստ.—Նոր նշանակված ռուսաց դեսպան Շերբեկոն ընդունվել է թագաւորի կողմից և յանձնել իր հաւատարմագրերը։ Ունկնդրութիւնից յետոյ դեսպանը և դեսպանութեան պաշտօնեաները հրաւիրվել են արքայական նախաճաշին։

—

Տոկիո.—«Զիֆի-Շիմբո» լրագիրը բողոքում է Կորէայում երկու դիվիզիա զօրք գումարելու մասին, յայտնելով որ Ռուսաստանի հետ ունեցած յարաբերութիւնը առիթ չէ տալիս եռաօրեակն զօրաբանակը աւելացնելու։

—

Լօնդոն.—Գիշերը մի քանի դիմակաւորվածներ ներս խուժեցին «Վարիէտէ» թատրոնը, խլօրոֆորմով քնեցրին պահապանին և հրդեհաշէջներին. ուժանակով պայթեցրին պահարանը, յափշտակեցին 1000 ֆունտ և փախան։

Կառավարութիւնը դեռ ևս չէ ստացել Զինաստանից Տիբէտի մասին ներկայացրած իր մէմօրանդումի պատասխանը։

—

Կալկաթա.—Անգլիական պաշտօնեաները Դարջիլինգում թոյլ չը տուին սահմանն անցնելու չինական յատուկ դեսպանութեանը դալայ-լամայի մօտ գնալու համար։ Կարծում են, որ դեսպանը

Դպրոցն ունի մի գրադարան՝ բաղկացած 5000 հատորից, զանազան ճիւղերի վերաբերեալ. ընթերցարանում կայ լաւ և ընտիր գրամաֆոն՝ ընտիր բեկօրդներով։ Հիւրանոցում կայ մի լաւագոյն երգեհոն, երեխաները անդադար լսում են լաւ եղանակներ և վարժվում ու ունենում են մաքուր յոյզեր։

Ամեն մի կատէջի ներքնայարկում կայ նոր ճաշակով և տեխնիկայի ամենանոր տուեալներով օժտված վաննայի սենեակ, որտեղ կան ամեն մի երեխայի համար ջոկ-ջոկ զրված երեսսրբիչ, ատամների վրձին. այդտեղ տիրում է կատարեալ մաքրութիւն. այդ սենեակները խիստ լուսաւոր են և ունեն օդանցքներ, ունեն նոյնպէս և դուշեր։ Այդ բոլորը շինված է մաքուր մարմարից, որպէսզի երեխայի տեսողութիւնը մաքրութեան վարժվելով՝ մաքրութիւնն իր համար մի էական պահանջ դարձնի։ Ամեն առաւօտ երեխաները մաքուր լուացվում են, իսկ երեկոները միայն ոտքերն են լուանում. լուացարանում մշտապէս կայ թէ տաք և թէ պաղ ջուր։

Ամերիկական սովորութեան համաձայն երեխաներն ունեն գիշերանոցներ կամ գիշերային շապիկներ, որ ծածկում է մերկ մարմինը պարանոցից մինչև ոտքերը. դրանով են նրանք անկողին մտնում։

Երեխաները շաբաթը երկու անգամ վանն են ընդունում և շորերը փոխում։

Ամեն մի երեխայ ունի աշխատանքի, դասարանի և կիրակի օրվայ համար ջոկ-ջոկ զգեստներ. կիրակնօրեայի հետ կայ և սպիտակ վզնոց։ Երեխաների ընդունված ժամանակ իսկոյն վերցնում են նրանց պատռված հին շորերն ու նորերն են տալիս. յետոյ բժիշկն իսկոյն քննում է, եթէ կարիք կայ անմիջապէս փոխադրում են հիւանդանոց և կարճ միջոցում բժշկում։

Ընթացաւարտ լինելուց յետոյ, ամեն մէկին տալիս են ամենանոր ձևի կարված լաւ զգեստ։

Նոր ընդունվածի և ընթացաւարտ եղողի միջև կայ մեծ տարբերութիւն։

Եթէ երեխան հիւանդանում է, նրան անվերջի տանտամեակում նա աշխատել է և ուրիշ շատ բարեգործական հիմնարկութիւններում։

Տեսուչն իր գործունէութեամբ երեք հոգուց բաղկացած մի յանձնախմբի է ենթարկվում, որի անդամներից ամեն մին երկու տարուց յետոյ փոխվում է. ընտրութիւնը կատարում է նահանգապետը, իսկ նահանգական սենատը հաստատում է։ Յանձնախումբը նախագծում է դպրոցի ընդհանուր ծրագիրը և յանձնում է տեսչին. ինքը բոլորովին չէ խառնվում նրա ներքին կանոնին։

Դպրոցը իւրաքանչիւր երեխայի համար նահանգական կասայից ստանում է 13 դոլլար և այդ գումարով կառավարում է ամբողջ հիմնարկութիւնը։

Տեսուչը իր կրօնական հայեացքներով շատ ազատամիտ է և երեխաների հետ վարվում է ոչ իբրև խստասիրտ, այլ որպէս սիրող հայր։

Դպրոցի տեսչութիւնը լաւ է ըմբռնել, որ մանուկ սերնդին կարելի է ուղղել միայն մօր քնքոյշ վերաբերմունքին միախառնելով հօր խստութիւնը. միմիայն տղամարդկանցով երբէք որոշ օգտակար հետեւանքի չէ կարելի հասնել, հարկաւոր է մայրական քնքոյշ սիրտ. և իրօք դպրոցի ուսուցիչների կէսը կանայք են, կէսը տղամարդիկ։ Դասարաններում թէ սենատանը երեխաներին կանայք են սովորեցնում։ Երեխաներն ապրում են խմբով. խմբի գլխին կանգնած է լինում մշտապէս ամուսնացած զոյգը. այս երեսոյթն աւելի քան ընտանեկան բնոյթ ունի. այդ զոյգը հօր և մօր դեր է կատարում, հսկում է աչալուրջ կերպով և ամեն մի յոռի ու վատ սովորութիւնից հեռացնում է երեխաներին։

Այդ տեսակի կեանքը երեխաներին տալիս է մեծ բարիքներ. ձմերային երկարատև գիշերները նրանք միասին ընթերցանութեամբ են անցկացնում, կարդում են ամսագրիներ, լրագիրներ, լաւ գրքեր և շաբաթաթերթեր, և այդ բոլորն ստանում են իրանց սեփական դրադարանից։

Դպրոցի տեսչութիւնը լաւ է ըմբռնել, որ մանուկ սերնդին կարելի է ուղղել միայն մօր քնքոյշ վերաբերմունքին միախառնելով հօր խստութիւնը. միմիայն տղամարդկանցով երբէք որոշ օգտակար հետեւանքի չէ կարելի հասնել, հարկաւոր է մայրական քնքոյշ սիրտ. և իրօք դպրոցի ուսուցիչների կէսը կանայք են, կէսը տղամարդիկ։ Դասարաններում թէ սենատանը երեխաներին կանայք են սովորեցնում։ Երեխաներն ապրում են խմբով. խմբի գլխին կանգնած է լինում մշտապէս ամուսնացած զոյգը. այս երեսոյթն աւելի քան ընտանեկան բնոյթ ունի. այդ զոյգը հօր և մօր դեր է կատարում, հսկում է աչալուրջ կերպով և ամեն մի յոռի ու վատ սովորութիւնից հեռացնում է երեխաներին։

Այդ տեսակի կեանքը երեխաներին տալիս է մեծ բարիքներ. ձմերային երկարատև գիշերները նրանք միասին ընթերցանութեամբ են անցկացնում, կարդում են ամսագրիներ, լրագիրներ, լաւ գրքեր և շաբաթաթերթեր, և այդ բոլորն ստանում են իրանց սեփական դրադարանից։

ԴԱՎԱՓԱՍՈՒՅՑ ԴԱՎԱՌԱՆ

Ամերիկա—Հիսուս Նազարեթցի դարձյալ ոտքի կանգնեցրեց մեռելներին։ Հարյուրավոր հիվանդներ, որոնք ենթարկվել էին ռադիումի ճառագայթների, բժշկվեցան։ Ամերիկայի Ֆիզիկական ընկերությունը հրավիրեց գիտնականներ, որոնք հետազոտեցին հրաշքը։ Ամերիկայի Ֆիզիկական ընկերությունը հրավիրեց գիտնականներ, որոնք հետազոտեցին հրաշքը։

Ամերիկա—Հիսուս Նազարեթցի դարձյալ ոտքի կանգնեցրեց մեռելներին։ Հարյուրավոր հիվանդներ, որոնք ենթարկվել էին ռադիումի ճառագայթների, բժշկվեցան

[illegible]

[illegible]

Ամենամեծ հարգանքով՝ Ս. Գ. Ֆ. Ֆ. Ֆ

—Նորերս սահմանված օրէնքի համաձայն, ժող. լուս. մինիստրութիւնը ձեռք զարկեց՝ քաղ. դպրոցները բարձրագոյն տարրական դպրոցների վերածելուն։ Դպրոցական այս նոր բարեփոխման գործը վերջանալու է 1915 թւի աշնան սկզբին։

Արական ու իգական դպրոցները պահվելու են դանձարանի հաշուով։ Բարձրագոյն տարրական դպրոցները լինելու են խառն դպրոցներ։ Պարտաւորական առարկաների թւում լինելու են ֆիզիքական վարժողութիւններ։ Ծրագրում կարող են մտնել և օտար լեզուներ՝ ժողովրդական լուս. մինիստրի թոյլտուութեամբ։ Առանձին դպրոցներում սահմանվելու են պօստ-հեռագրական, գիւղատնտեսական ու շինարարական կուրսեր։ Հոգաբարձուի թոյլտուութեամբ այդ դպրոցներում, մեծերի համար, կարող են սահմանվել և երեկոյեան կուրսեր։

Նոր հնագիտական ինստիտուտ.—Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը ծրագրում է հիմնել Կովկասում հնագիտական ինստիտուտ, որի համար ընտրված է Հայաստանի հին մայրաքաղաք Անին։ Ինստիտուտը ենթարկվելու է լուսաւորութեան մինիստրութեանը, իսկ գիտութեան տեսակէտից՝ Գիտութեանց Ակադեմիային։

Շինութիւնների թոյլտուութիւններ.—Մոսկվայի քաղ. վարչութիւնը, յուլիսի ընթացքում, թոյլ է տուել շինել 206 նոր տուն։ Այսու ամենայնիւ տների գները շարունակ թանգանում են։

Տարրական դպրոցների ուսուցիչները.—Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը բացատրել է, որ տարրական դպրոցի ուսուցչի վկայական ստանալու համար՝ բաւական չէ որ մէկը աւարտած լինի այդ կուրսերը աջողութեամբ, այլև պարտաւոր է քննվել առանձնապէս։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ. ԳԵՂԱՐ.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Մեծ-Ղարաքիլիսա, 19 օգոստոսի

Ամսիս 18-ին բոռնդի դահլիճում, ի պատիւ «Մշակի» 40-ամեակի, տեղիս յարգելիների նախաձեռնութեամբ, Ոսկանեան ամուսինները, սիրողների մասնակցութեամբ, խաղացին «Տրիլբի» 5 գ. մելոդրաման։

Զը նայած այս բարդ պիէսի աջողութեան գլխաւոր մասը մեծ չափով կախու